

ECO-Motive Fókuszcsoport találkozó 2015.03.17.

Jegyzőkönyv

Jelenlévők:

Csapó Beatrix
Ujj Apolka
Kléger Aranka
Lantos Tamás
Hideg József
Tóth Ilona
Sőregi Viktória
Györfi Mihály
Gyói Gábor
Holló Ilona
Szabó Mónika
Csibi Júlia
Szél Szilvia
Szabó Gergely
Tirczka Imre
Racsmány Dániel
Ács Anikó
Matthew Hayes

Csapó Beatrix köszöntötte a résztvevőket, röviden beszélt a projekt lényegéről, a képzésfejlesztésről és kidolgozásról és a fókuszcsoport találkozó céljáról.

A 2014 szeptemberében kezdődött ECO-Motive projekt három éve alatt hat fókuszcsoport találkozót terveztünk. A találkozókra különböző szférákból hívtunk meg résztvevőket, akik a projekt számára értékes tapasztalatokat oszthatnak meg, de a résztvevők számára is hasznos lehet a tapasztalatcsere. Trixi ismertette a találkozó menetrendjét: első körben bemutatkozás, helyi programok bemutatása, volt-e mezőgazdasági témájú képzés, a második körben a képzési programok tapasztalatainak ismertetése, majd a foglalkoztatási programok tapasztalatai.

Ujj Apolka bemutatta a projektet egy ppt előadás keretében, elmondta, hogy korábbi projektből (Ecovoc) indult ki az ötlet, ahol ökológiai gazdálkodó felnőttképzést dolgoztak ki. Az akkori próbaképzések során érdekes tapasztalatok gyűltek össze, sok volt az érdeklődő. Azt tapasztalták, hogy a szakmai ismereteken túl a pedagógiai módszertan hiányzik. Megszületett az új projekt ötlet, ami összekapcsolja a közmunka programmal az ökogazdálkodást. Cél egy rövid, felnőtteknek szóló képzés kidolgozása. Első célcsoport a képzők, végső célcsoport a vidéki munkanélküliek. A képzők képzésében külön modul lesz a pedagógiai módszertan, a végső felhasználók motiváció- felkeltése a szakmai modulokon túl. Kérdés, hogy hogyan szólítsuk meg a végső célcsoportot? A hátrányos helyzetűekkel dolgozók tapasztalatára van szükségünk a képzés kidolgozásához, ezért szervezzük a fókuszcsoport találkozókat.

A végfelhasználók számára gazdagon illusztrált, képregény-szerű tanulási segédanyagot készítünk, kizárólag a háztáji gazdálkodási ismeretek átadására.

Apolka felsorolta a projekt partnereket, elmondta, hogy itt négy partner van jelen. Kiemelte az angol partnert, aki különböző problémákkal küzdő fiatalokkal foglalkozik – az ő tapasztalataik különösen fontosak.

Elmondta, hogy a fókuszcsoportban szeretnénk tapasztalatokat hallani, fontos, hogy ugyanazok a résztvevők legyenek a projekt 3 éve alatt, akik végigkövetik és visszajelzéseket adnak. Mindezeket a tapasztalatokat be tudjuk építeni. A fókuszcsoport témák a projekt igényei szerint alakulnak. Végül a próbaképzésekről esett szó, ahol önkormányzatok a képzőket „kipróbálják”. Főként a vidéki önkormányzatokat céloztuk meg - cél a vidéki munkanélküliség csökkentése. A próbaképzésre várunk vidéki önkormányzatokat, akik már mezőgazdasági foglalkoztatásban tapasztalattal rendelkeznek.

Trixi bemutatkozással elindította az első kört.

Fókuszcsoport-tagok bemutatkozása, első kör:

Szél Szilvia

Szeged környékéről, Kistelekről érkezett. Tudomása szerint Kistelek nem tartozik a leghátrányosabb helyzetű térségek közé, de Gyói Gábor megjegyezte, hogy szerinte igen.

Kertészeti Kft-nél, Biokultúra Egyesületnél dolgozott, bioboltot üzemeltetett. A helyi önkormányzat 3 éves, TÁMOP-os, gyermekszegénység felszámolását célzó projektjében vett részt, a szülőkkel foglalkozott. Célja volt, hogy a szülők is műveljék a kertet, ebben a motivációs munkában van tapasztalata. 10-12 családdal dolgozott - úttörő munka volt, sok időbe telt kitapasztalni, hogyan lehet jól csinálni. Több oldalról próbálta motiválni a családokat. Az emberek sokféleségével is számolni kell. Amelyik család nagyon nem volt motivált, ott a gyerekeken keresztül lehetett közelíteni. Elsősorban gyerekekkel dolgoztak. Elsősorban kertészeti munkák, szempont volt az ökológiai vonal, mert drága a vetőmag, vegyszer.

Zsarolással tudtak sajnos sokszor eredményt elérni, nem kaptak ellátást, ha nem vettek részt a programban. Lejárt a pályázat, amíg tartott, addig volt lendület. Továbbműködő kertek nem igazán vannak, de a gyerekeken lát változást. Egy család foglalkozik csupán paradicsomtermesztéssel jelenleg is.

Idén közmunkások téli képzésében vett részt, kertészeti modul 10 fővel, azonban látszattervekenységnek tűnt.

Holló Ilona

Zsámbok polgármestere. A település 2500 lakosú, a hátrányos helyzetű álláskereső száma nagy, sok a probléma. Főleg mezőgazdaságból – főlíás gazdálkodásból - éltek az emberek korábban, régen ennek nagy hagyománya volt, mostanra csak 30-40 család foglalkozik komolyabban főlíás paprikatermesztéssel. 3 számunkra érdekes projektjük volt, melyek során próbálták rávenni az embereket a kertművelésre. A probléma az, hogy ezek a projektek mindig csak rövid időszakra, szakaszra érvényesek. Legutóbb kertészeti képzésük volt a Türr István Intézettel. Nehézséget jelentett, hogy minden szakembert neki kellett felkutatni. A Türr István Intézet ebben nem nyújtott semmiféle segítséget. Helyi szakembert nehéz találni. A képzés időtartama 684 óra volt, gyakorlatorientált, 208 óra elméleti oktatással. Májusban kezdték a munkát, közmunkásokkal vetettek. Az Élelmiszerbank Egyesülettől származtak a vetőmagok. 14 főt tudtak képezni, 80% roma kisebbség, többnyire nehezen motiválhatóak. Matthew Hayes-t bevonták a programba, iskolakertet

hoztak létre a gazdaságában, ahová heti egy alkalommal járnak a különböző osztályok. A lakosok valóban a gyerekeken keresztül aktivizálhatóak.

Jelenleg 1 ha területet művelnek, 15 közmunkással általában, biokertet próbálnak megvalósítani, az óvodában rászoruló családoknak, élelmiszeresztásban hasznosítják. Befőznek paradicsomot és lecsót is, a termék az óvodának megy. Ezzel meg tudják mozgatni a helyieket, önkéntesek jönnek. Meghirdetik, hogy aki rászorul, szedhet magának a termésből. A képzést követően akit tudnak alkalmaznak.

Jelenleg csak nyolc közmunkásuk van, minimális az előző évhez képest. Rezsizhez továbbra is adnak támogatást, nem pénzben, hanem a közmű szolgáltatók részére átutalással. A támogatás feltétele, hogy a rászoruló gondozza a kertjét és rendezze az ingatlan környékét. Ez néhány családnál elindította a kertrendezést, művelést.

Miért csökkent a közmunkás létszám? Utolsó pillanatban derül ki, mennyi lesz a keret. Gyói Gábor megjegyezte, hogy neki viszont túl sok közmunkást szántak. Matthew Hayes úgy értesült, hogy Hernádszentandrás egy közmunkást sem kapott. Ilona szerint aránytalanságok vannak, annak megítélésében, melyek a hátrányos helyzetű települések, kik jutnak több támogatáshoz.

Lantos Tamás

Markócról jött, polgármester és az Ormánság Alapítványt vezeti. Az alapítvány partner az ECO-Motive projektben. Törekszik rá, hogy a lehető legtöbb lábbon álljon az alapítvány, tevékenységeik: gyümölcsös, vegyes zöldséges, iskolakert, bemutató kert is. A közfoglalkoztatási keretből két igavonó lovat is vettek. Zöldségeskertjük parcellákra osztott kert, minden családnak van egy parcella és maguknak művelik. Kevés azonban a sikerélmény. A cél az, hogy saját kertet műveljenek az emberek, de nem igazán működik.

Lantos Tamás szerint tévút a közmunkaprogram. Az 55 fős faluban 20 közmunkás dolgozik, de a szomszéd faluból is csábítják a közmunkásokat. Nincs annyi munkanélküli, amennyi kellene, ill. vannak alkalmatlan emberek. Az iskolakert sikeres, szomszéd faluban működik, de Markóc koordinálja. Képzéseket is tartanak, egyre több a helyi érdeklődő, de általában más településekről érkeznek többen. Ennek az ellenkezője a cél, a helyieket szeretnék motiválni, bevonni a programba.

Hideg József

Baranya megyéből érkezett, Tésenfa polgármestere. A falu lakosság száma 160 fő. Pár éve egy római katolikus alapítvánnyal dolgozott, 300 fős színtiszta cigány településen, sikeres programot valósítottak meg az alapítvány és néhány adakozó magánszemély segítségével. Akkoriban segélyből jobban lehetett keresni, mint munkából. Mikor változott a rendszer, a segélyek csökkentek, akkor indult a kert program - ezért lett sikeres. Zöldség, tyúk, disznó. Egy disznót kapott az alapítvány, a szaporulatból osztottak az embereknek. Az önkormányzat mangalicatenyészetet alakított ki. Azután Tésenfán kezdett dolgozni az alapítvánnyal. 2014 októbertől polgármester.

Az elmúlt évben 12 közmunkás 2,5 ha földön dolgozott, burgonya, hagyma, konyhakert. Idén 7,15 ha termőterületet 30 közfoglalkoztatottal művelnek, ökológiai gyümölcsös is van már. Közmunkaprogramból pénzt kaptak disznólak kialakítására. Párhuzamosan lakossági program is zajlik: sertés élőállatot, tőkehúst, vemhes disznót adnak azoknak, akik vállalják, hogy 5 évig tenyésztik, a szaporulatból visszaadnak.

Két éve volt Türr István Intézet által tartott mezőgazdasági képzés, ahogyan fogalmazott, bohózatba illő. Ott nem része a kultúrának az olvasás, tenni szeretnek a helyiek. A képzésben túl sok volt az elmélet, nem bírták a tantermet a résztvevők. Majdnem mindenkinek van kertje, az elmélettel nem

sokra mentek. Annyi értelme volt, hogy megerősödött az emberekben, hogy inkább csinálják, mint beszélnek róla. A közfoglalkoztatás 4 éve indult, mára bejáratódott, fegyelem, összetartás tapasztalható. Jó csapattá váltak, fontos a komoly fegyelem. Ez az első év, hogy nem vesznek fel mindenkit, bármennyire a teljes foglalkoztatás a cél. Így a résztvevők jobban megbecsülik a munkát. Elmondása szerint nagy különbségek vannak a falvak között is, de a kulturális különbségek igazán szembetűnőek: a cigányok és a parasztok közötti kulturális különbség, más az értékrend, mást jelent a szegénység fogalma. Sok az ellentét, ezért az eltérő kultúrákban máshogyan kell kommunikálni. Visszatérve az eredményekhez: faiskolát létesítettek, és 1000 üveg savanyúság készítése a cél idén. Nem hagyhatják a maradék paprikát veszni. Helyi lakosságnak készítik, elszármazottak is vesznek támogatás-gyanánt. Sok község ezt csinálja egy kis bevételért. Nehéz legálisan csinálni.

Szabó Mónika

Rimócról érkezett. Grafika-mesével indította a bemutatkozást. 2004-ben indult a mezőgazdasági programjuk. Törvénytisztelő, de ügyeskedni kell a boldoguláshoz. Értéktermelés volt a céljuk. Néhány ha önkormányzati földön, 5000m²-es konyhakerttel kezdték, most összesen 6 ha búza, napraforgó, kukorica tök, zöldségek. Adományokból kezdték, ma már megveszik a szükséges eszközöket. Az 1800 fős lakosságból 600 cigány. Hűtést vermeléssel oldják meg, befőznek a termésből. Eladni még nem tudnak, törvényileg nem lehetséges. Csak önellátásra termelnek. Pedig sokkal jobb a termékeik, mint a boltban kaphatók. Iskolakertet létesítettek 2010-ben közmunkaprogrammal. Mónika elmondta, hogy hozzájuk is érkeztek gyermekszegénység felszámolását célzó programok, csak sajnos nem életszerű programokkal, nem a helyiek igényeire szabva. A helyiek felfogása szerint: „inkább masina, mint internet”.

2004-ben 6 tapasztalt parasztasszonnyal indult a program. Elhivatottság, földszeretet kell ehhez a munkához, ami a parasztokban jellemzően megvan. A cigányok eltérő kultúrája miatt nehezebb motiválni őket. Hogyan motiváljunk? Ne csak azért vegyenek részt a programban, mert pénzt kapnak érte.

24 parlagon hagyott kertet szántatott fel, fogott művelésre.

Iskolakertben motivált gyerekek-családok munkálkodnak, gyerekeket könnyebb bevonni. Jelenleg 16 emberrel dolgoznak. 12 év alatt kinevelődött már 5-6 tapasztalt cigányasszony is.

Októbertől februárig képzés van hetente kétszer, helyi kertészmérnök tartja, fontos, hogy az ő nyelvükön. Sikeres a program, a résztvevők kérték, hogy több napos legyen a képzés.

Györfi Mihály

Nyírteleki evangélikus lelkész. Az egyházközségnek nem feladata a közfoglalkoztatás, „hobbiból csinálják”. A környékbeli szegregációt látva, a motiválatlan és képzetlen embereket, akik zömében elfoglalt házakban élnek, segíteni szerettek volna. Az itt élők az előző rendszerben hosszú évekig kaptak segílyt, és ebből az állapotból nem akartak kilépni. Az élethez való hozzáállásuk: élvezzük az életet, minek előre gondolkodni? Nem gondolnak a jövőre. Az ösztönzésre a helyiek válasza annyi volt, hogy ha változást szeretnétek, finanszírozzátok meg. A nehézségek ellenére kitartóan hirdették az evangéliumot, vittek ételt, barátkoztak. 3 évig nehéz volt, kinevették, de végül elfogadták őket. Történetek megtérések, több ember élete gyökeres változáson ment keresztül. Györfi Mihály szembesült azzal, hogy nincs megélhetési forrás, Nyíregyháza messze, nincs munkaadó. Nekik kell róluk gondoskodni, képzéssel, oktatással is. Úgy fogalmazott, szereti a kihívásokat, a legmotiválatlanabb emberekkel foglalkozik.

2006-ban kezdték a munkát, 2009-től sikerek, 2010-től földprogram. A Biztos Kezdet Gyerekház program adódott, majd a szociális földprogram, az önkormányzat 4 ha földet nekik adott, foglalkoztassák ők a közmunkásokat. A legnehezebb esetekkel kezdtek foglalkozni - hosszú volt a szocializációs folyamat. Általános utálatot tanúsítottak, mikor a segílyt elvették, de végül kiderült az emberek számára, hogy ebben jobb pénz van, mint a segíly - érdemes felkelni, dolgozni. Most már élvezik a munka szépségét. Szóbeli agresszió történt. Jellemző a mai napig, hogy mindig a saját elképzelésük szerint szeretnének alakítani, lazítani a dolgokon.

A programok nem indultak időben, szeptember helyett decemberben, a döntéshozók nem veszik figyelembe, hogy emberekről van szó.

Áhítattal kezdődik a napjuk – ez csapatépítés is.

Az új polgármester elvette a 4 ha földet, Mihály most új területet keres, nem tudja mi lesz.

2014-ben új projekt indult, az Ökumenikus Segélyszervezet programja. 7 család lett bevonva, kalákába felépítettek disznóólakat, 4-4 választási malacot kaptak, kettő az övék, a harmadik a következő generáció letéteményese, a negyediket visszaadják a közösbe. Sikeres a program, mindenki eleget tett a vállalásának. Cserélgetnek is egymás között, növekszik az állomány. A Kiút program keretében uborkatermesztésbe kezdtek.

Biokontroll Hungária tanúsítványt kaptak, ökológusok lettek. Két romos telken, két közösségi házzal, mögötte 1000m² fólia, mögötte bogyós gyümölcsös, 3 üvegház, csemegekukoricás. Előtte ez a terület romos, parlagfüves, akácos volt. 15 cigányembert odaállított dolgozni, és 2 hét múlva tiszta lett a placc. Cigányemberek hegesztették a fóliasátrat. Becsülik a saját munkájukat. Az egyház támogatja a munkájukat, de nem sok pénzzel, és nem is érti, hogy csinálják Nyírteleken a csodát. Mindig befektetik a hasznat, ebből fejlődnek. Mit csinálnak a megtermelt portékával? BM állásfoglalást kértek: el lehet adni, de vissza kell forgatni a pénzt a programba. Nem magánvagyon gyarapszik belőle. Gyói Gábor is eszerint jár el Tizsasason. Piactorzító hatása lehet, ha sok szociális földprogram indul, konkurensei lesznek a gazdálkodóknak, ez problémákat okoz. Mihály elmondta, hogy egyházközség, szervezet szigorú szabályokkal dolgozhat fel, ill. építhet feldolgozó üzemet. 30 millió forint lenne számításai szerint. Tavaly lecsót csináltak, az értékesítésből befolyt összeget adományként könyvelik el.

Matthew Hayes rövid bemutatkozás után átadta a szót Gyói Gábornak.

Gyói Gábor

Tizsasas polgármestere, végzettsége szerint agrármérnök, 2010 óta polgármester. Tizsasas 1100 fős település. Peremlét, nincs cigányság, de vannak problémák: a TSZ megszűnése után a népesség ott maradt tétlenül. Szociális fólia program lett az első, az akkori önkormányzat adott fóliát, vetőmagot, 40-50 család dolgozott. Jól működött, amíg jövedelemkiegészítésnek sem volt elég. A 10 éves programnak nagy szerepe volt abban, hogy megmaradt a falu, az óvoda, iskola. Fontos a gyerekek bevonása. Jelenleg a közmunka programba bevonható felnőtt lakosság nehezen mozdul, sok közöttük az alkoholista, ők is azt tapasztalják, hogy a fiatalokkal lehet mit kezdeni. Emellett a vezetőségtől is függ, hogy néz ki helyben a program. Elmondta, hogy számára is tanulságos a mai alkalom. 2010-ben, polgármesterré választása után mezőgazdasági programot vezetett be: 4 óras foglalkoztatással művelték a földet, eladták a zöldségeket. Utána indult az országban a

közfoglalkoztatási program, Gábor megjegyezte, a jó példával talán Tiszásas is hozzájárult a program bevezetéséhez. Jó oldala, tanulsága is van a közmunkaprogramnak. Dinamikusan fejlődnek, 2 ha után 3 ha kertészet, 20 dolgozó van a mezőgazdasági programban, 10 fő a többiben. Gyümölcsösük is van. Egy évben sok káposzta termett, nem tudták mindet helyben elfogyasztani, ezért eladták, visszaforgatták a pénzt eszközökre. Energianövényt is (nád) termesztene, 10 millió Forint után 3 millió lett a fűtésszámla a községben. A feldolgozáshoz 12 millió Forintért brikettáló üzemot építettek. Az üzemből a helyi közösség hulladéka is feldolgozható, nem feltétlenül csak az energianövény.

Fejtörést okoz az értékesítés, mivel konkurenciát jelentenek a gazdáknak, akik közellenségnek tekintik a közmunkaprogramot. Támogatással előállított terméket eladni így nem tisztességes. Itt szükséges lenne államilag beavatkozni. Ujj Apolka véleménye szerint szociálisan segít a közmunka program, de piactorzító hatása van. Az államnak nagyon sok pénzébe kerül, hogy a termék megtermelődjön. A gazdákat is támogatja az állam, a nagygazdákat, azonban nem a kis kertészeteket. Mikro szinten probléma a megélhetés, sajnos nem cél a kisgazdaságok megmaradása.

Hideg József erre reagálva elmondta, Tésenfán 100 helyett 20 parcella van ma, 3 nagygazdáé, akik agresszív emberek. Koldusok hada a lakosság. Ez a magyar valóság. Minden apró földterületet felvásárolnak. Minden lakosnak kéne 10 ha föld a megélhetéshez, enélkül a falu léte alapja elveszett.

Gyói Gábor azzal folytatta, hogy jelenleg már ökológiai gazdálkodásban is gondolkodnak. Matthew Hayes segít egy biokert kialakításban, amely mintakertként is szolgál majd az ECO-Motive projektben. Tóth Ilona lesz a képző. Fontosnak tartják, hogy terjedjen az ökotudatos gondolkodás a lakosság körében.

Szabó Gergely

Küngös polgármestere. A veszprémi megyei település 540 lakosú és az Almádi járás egyetlen hátrányos helyzetű települése. Főképpen turizmusból élnek a térségben.

A Szent Kinga Termelőiskola program 2013-ban indult dán modell alapján, a Szegedi Tudásklaszter segítségével. A Start munkaprogram 33 embernek ad munkát. A 2013-ban kezdődött TÁMOP projektjük során 20 közfoglalkoztatott 1 éves képzésben vett részt. A képzés részeként a 16 órás kompetencia-fejlesztést „Sors-ok” címmel szükséges rossznak vélték, de a vezetők is belátták utólag, hogy e nélkül sokan kiestek volna a képzésből. A támogatásból kertészeti, zöldség- és gyümölcsfeldolgozás képzésen kívül 25 milliós feldolgozó üzem is létesült, a református egyháztól bérelt épületben. Gergely elmondása szerint kakukktojás az önkormányzat a térségben. A feldolgozó üzemből készült termékek értékesítése a szociális szövetkezeten keresztül történik. A szövetkezet 2009-ben alakult, az önkormányzat is tagja. Napi 100-150 üveg savanyúság készül jelenleg. Nincs piactorzító hatása, mert a térség nem erre épül. Turistáknak adnak el, a Leader is viszi a hírt. Diákmunkásokat foglalkoztatnak nyaranta. Gyerekeken keresztül fogják meg az embereket

Küngösön is. Ők is a szomszéd településről hoznak munkást, jelenleg nincs munkanélküli a faluban.

Most már nem lesz start program, saját lábukra kell állni. Saját földön és idős emberek felajánlott földjein termelnek. Árokpartot lekaszálják, ha cserébe odaadják a földet művelésre.

Sőregi Viktória

Vállalkozásfejlesztéssel foglalkozik a bagi cigánytelepen, 2 éve indult a program. 2014. decemberre zárult a képzés, malacot nevelnek banki támogatással, 4 őstermelő lesz, kiskert program mellett. Idén újra indult a program, már nők is részt vesznek. Hetente, kéthetente jár Bagra a csoporthoz, ahol mindenki hozza a saját vállalkozási ötletét. Viktória szerint az őstermelő a legjobb formája jelenleg a vállalkozásnak. Sok az ötlet, a szociális szövetkezet is jó lehet.

Mivel lehet motiválni? Ha magukénak érzik a vállalkozást.

Jelenleg az ólak már állnak, malacot vesznek maguknak, az a terv, hogy szeptemberben értékesítenek. Pályázati támogatásból kapnak tápot az állatok.

Viktória a szakmai részhez nem ért, a vállalkozás-indításban nyújt segítséget. A résztvevők hozzák magukkal a családi tudást, mindenkinek más a háttere. Most nem vesznek ki belőle pénzt.

Tirczka Imre úgy fogalmaz bemutatkozásában, ő is a projekt része. A készülő tananyagban az Ökológiai gazdálkodás bevezetése rész megírásában vesz részt. Más kapcsolódási pontokat is talál a mai témával: a Babati Biokertben közmunkásokat próbál foglalkoztatni, eddig nem sok sikerrel. A mai alkalomból azt szűri le, hogy másképp kell gondolkodni, mint itt az egyetemen gondolkodnak. A projektben a koncepciót át kell gondolni az alapoktól. Motiváció, megszólítás, ösztönzés a kulcs. Másképp kell szólni ezekhez az emberekhez (a végfelhasználókhoz). Ironikusan úgy fogalmaz, a döntéshozókat kéne a közmunkaprogramba vonni, hogy másképpen gondolkodjanak.

Racsmány Dániel

Mezőgazdasági vállalkozást vezet Kerekharaszton. A település lélekszáma 1100 fő.

Véleménye szerint, a polgármesternek kellene itt ülni, hogy hallja ezeket a tapasztalatokat, megismerhesse a programokat.

Van egy biomassza ültetvénye, 30 ezres várost el tudna látni elmondása szerint, mátrai erőműnek adja el az energianövényt. Nem tud ilyen projektet.

Tapasztalata szerint rangsor van a közfoglalkoztatott és a napszámos között. A napszámostól több szakmaiság várható, motiváltabb.

Miért van itt? A bio szemlélet miatt, át szeretné alakítani biogazdasággá a gazdálkodását. Kertművelés waldorf tanítónak készül. Az ő véleménye szerint is a gyermekeknél kell kezdeni ezt a mentalitást újra elültetni. Gyakorlati tapasztalata van az emberekkel, településszinten hozzájárulhat.

Jeney Zsuzsa - a projektben pénzügyek intézése a feladata. Ezen túlmenően is sokat tanul a program révén, ahogy az az előző projektben (Ecovoc) is történt.

Ács Anikó bemutatkozása. Szakmai kívülálló, de képzési programok összeállításban segít.

Második kör

Csapó Beatrix elindította a második kört, idő szűke miatt egy személyre három perc jut. A rendezvény után beszélgetésre van lehetőség. A téma: képzési, foglalkoztatási tapasztalatok, kiemelve a sikereket, és a javítani valókat.

Szél Szilvi

Eredményes lehet az élményalapú képzés, akkor marad meg a tudás a felnőttekben. A képzés során ilyen jellegű, nem hagyományos módszertannal próbálkozott, de tetszett a résztvevőknek. Fontos, hogy hasznosnak ítélik meg a képzést a résztvevők és megbecsülik. Hiába jó az oktató, ha hiábavalónak tartják a résztvevők a tanfolyamot. Kiemelte a tapasztalati tanulás eredményességét. Például a gyógynövényezésből sokat tanultak, mert kézzel fogható.

Holló Ilona

Minden évben kertészeti tanfolyamon átlagosan 30 ember vesz részt, közfoglalkoztatás keretében. Sajnos nincs olyan ember akire a szervezés nehéz terhet rábízna. Oda kell figyelni, hogy például ne részegen jöjjenek, tisztelettudóak legyenek, alapvető normát biztosítsák. Jövedelemforrásként tekintenek a képzésre. Véleménye szerint az eredmény nehezen lemérhető a felnőttoktatásban, ha a kertjüket művelik már sikernek mondható.

Pár éve roma kisebbségi önkormányzattal és Matthew-val programot indítottak, adtak nekik növényt, ez motiválta valamennyire őket, de kevesen vettek részt. Elhivatottság kell a közösségért való munkálkodáshoz, mert sokszor nem hálásak ezért a szolgálatért. A hosszú képzésben résztvevőknek elfogy a türelme, rövidebb képzés célravezetőbb. Adott a tematika a képzésben, „csak” oktatót kellett találni, egy kertészmérnök van a faluban, őt vonták be. A Türr István Intézet adta a tematikát, minden más az oktatóra volt bízva. Sajnos Olyanok is részt vettek, akiknek nem volt meg a nyolc általános végzettségük. Tapasztalataik szerint csak a gyakorlati oktatásnak volt igazán jelentősége, haszna. Azért hatásosnak mondható, hogy a szociális támogatás fejében művelni kell a kertet. A kertészeti programokban Matthew segítségére is számít.

Lantos Tamás

Szerinte nem lehet képzést tartani arról, aminek alaptudása, hagyománya nincs meg a faluban, valamint táj és faluidegen. Ezek a programok rendszerint csak addig élnek, amíg van támogatás, azután elhalnak. A célcsoportot alaposan meg kell ismerni és mérlegelni, kit képezünk. Nincs eredménye, ha erőszakkal beviszünk nem motivált embereket, vagy

kényszerűségből a közmunkás eljön. Ha nincs ilyen módon megalapozva a képzés, kidobott pénz.

Hideg József

Szívesen fogad minden gyakorlati praktikát. A lakosság fele funkcionális analfabéta, ezért tetszik neki a projektben tervezett képregény. A faluban a csírája megvan a mezőgazdálkodásnak, gyakran elhangzik a mondás: háború előtt így volt... akkoriban jól működött a mezőgazdálkodás.

Az oktató helyi ember legyen, irtóznak a messziről jött akdataskás emberektől.

Bármibe, amibe kezdenek főleg a cigányok, első kérdésük, mi a hasznom belőle? Látniuk kell rögtön a hasznot. Szerinte helyben kell legyen olyan hely, ami felszedi a terméket, úgy marad haszna. Az emberek az önellátásban meglátják a hasznot, a haszonszámítást értik, még ha olvasni sem tudnak. Számolni jobban tudnak, mint olvasni és szeretnek is. Az ökológiai szemléletet is megértik, de érthetően kell nekik elmagyarázni. Példaként hozta fel a műanyag égetés szokását: üres volt a műanyag konténer, mert azzal tüzeltek a cigányok. Mikor sikerült megértetnie, hogy a felszabaduló mérgező anyagok károsak a gyerekeik egészségére, megoldódott ez a probléma. Egyszerű, ütős mondatokban kell fogalmazni.

Szabó Mónika

Náluk ez a mottó: „Hallom és elfelejtem, látom és emlékszem, csinálom és megjegyzem”- a gyakorlat, a gyakorlás alapvetően fontos.

A képzés tárgya ne fölösleges dolog legyen, a helyi viszonyokra legyen szabva, pl. volt lótenyésztés kurzus – de a helyiek félnek a lótól. Azt is figyelembe kell venni és tiszteletben tartani, hogy a résztvevők is sok mindent tudnak. Az eredményesség érdekében kreativitást kell vinni az oktatásba, az alkotás eredményt, sikerélményt hoz. Élményszerűségekre példa: főztek közösen egy nagyot a megtermelt dolgokból, itt gyakorlatban tudtak okítani, megbeszélni a folyamatokat. Nehéz megértetni, hogy a helyben termelt zöldségek mennyivel egészségesebbek, mint a boltban vásároltak, mivel nem kézzel fogható dologról van szó. De például azt tapasztalatból könnyen megértik, hogy a házi kenyér minősége sokkal jobb, laktatóbb, mint a bolti kenyér.

Marketinget is tanítani kell.

Györfi Mihály

Gondolkodásváltozás szükséges az emberek életében, megváltozott élet – hajlandóság a tanulásra. Az ő tapasztalata szerint is sok az analfabéta, de számolni tudnak. Náluk is volt kompetenciaképzés, azonban nem volt jó a tematika, ennek ellenére fontosnak tartja, a kommunikáció tanításával egyetemben. A Türr István Intézet tartott egy általános mezőgazdasági képzést Nyírtelken, 3 csoportot oktattak, Mihályék is jelen voltak. Nincs megelégedve az eredménnyel. A tanárok nem voltak motiváltak, inkább a pénz lehetett a mozgató erő. Nyírtelken sincs ilyen képzettségű ember, aki oktatható volna, ezért nem helyi oktatókkal zajlott a képzés. A képzésen résztvevők legalább pénzhez jutottak, más haszna nemigen volt.

Tóth Ilona

Egy évig oktató, a Türr István Intézet szabad kezet adott a tematikán kívül. Télen elmélet, nyáron gyakorlati képzés. Érdekesé tudta tenni a képzést, sokat kérdeztek is a résztvevők. Fontos a gyakorlat. Jó könyvet kaptak hozzá, ami Gödöllőn készült. Sok benne a kép, kevés a szöveg, érthető. Erős motivációként jelentkezett az, hogy 100 ezer Ft-ot kaptak a résztvevők, ha elvégezték. 14-ből 9-en vizsgáztak le, kettőt érdekelt is igazán. Közmunkában hasznosítják, otthon nem igazán. Miért morzsolódtak le ennyien? Gyói Gábor szerint a helyiek kunok, ami konok népcsoport, ha megsértődnek, nem végzik el a képzést.

Példát kell mutatni, hogy érdemes és megéri csinálni. Motiváció, hogy egészségesebb, jobb beltartalmi értékű ételt adhat a családnak, és a közétkeztetésben is.

Szabó Gergely

Küngösön a képzés 30% elméleti oktatással, 70% gyakorlattal zajlott. sokszor terepen tartották az elméletet is. Segélyt is kaptak, de a húsz százalékát csak vizsga után kapták meg. Helyi recepteket is hozhattak, így személyesen is érintve voltak benne, ez fontos. Községi feldolgozó üzemet becsülik, értik, hogy mindig lesz egy hely, ahol bérfeldolgozásban hasznosíthatják a termést. Az értékesítés a szociális szövetkezeten keresztül történik. Tarnabodi programot említett, ahol a Máltai Szeretetszolgálat minden családnak parcellát biztosított, ahol egyénileg dolgoztak, a végén a munkájuk alapján kapták a hasznot, itt is szociális szövetkezeti rendszer működik.

Oktatásról: az iskolaidőben frusztrációt szerzett emberek esetében teljesen el kell vonatkoztatni az iskolai környezettől, így lehet sikereket elérni.

Sőregi Viki

A frontális oktatás nem működik, partnerségben, közösen kell haladni. Ők is értenek valamihez, ezt is tiszteletben kell tartani. Lépésenként haladnak a programban. Minden résztvevő elmondja az ötletét, amit azután szakmailag elemeznek.

Racsmány Dániel

Az ő tapasztalati szerint is például főzési alkalmakon lehet megfogni az embereket, átadni a tudást, ösztönözni. Emberként kell tekinteni a másokra. Parasztemberekkel dolgozik, akik közé megtiszteltetés tartozni.

Szabó Mónika hozzáfűzte, a parasztság az egy minőség, ma sajnos pejoratív értelmű. Le van nézve a föld, az állattartás. A cigányoknál is lenézett dolog, „csicskáztatás” ha dolgozik valamelyikük a kertben. Ezzel visszahúzzhatják egymást. Erre látott példát Rimócon.

A motivációról: filmet forgattak náluk, és a tévészereplés motiválja a cigányokat, mivel tévét sokat néznek.

Példaként elmesélte, hogy az iskolakertben ástak motiválatlan közmunkásokkal, akik ásás közben találtak krumplit, félretették, hogy hazavigyék a családjuknak. Itt értették meg a földművelés értelmét.

Az egyházat is be kell vonni, ez egy misszió lehet. A Váci egyházzal szerveződnek, önkéntesekkel jönnek hozzájuk. Emellett van a váci főiskolán tanárok számára posztgraduális képzés - cigányokkal foglalkoznak, Rimócra jöhetnek gyakorlati tapasztalatokat szerezni.

Hideg József

Magyarország utolsó nemesei az egyszerű parasztok voltak, akik ellátták saját magukat, önálló kompetens emberek voltak. Sokat lehet tőlük tanulni. (Cseh Tamás Paraszt c. számát érdemes megnézni)

A Képzők kívülállók a mostani programokban, legalább két év, amíg elfogadják őket a helyiek.

Szegénység fogalma is mást jelent kultúránként (érdeemes elolvasni: Székely János püspök atya, Cigány népismeret c. írását)

Szerinte visszás dolog, hogy bár a BM engedélyezte a közmunkaprogramot, de nem engedélyezett sok értelmes dolgot. „Ott fent” sokszor hiányzik a szakmai tudás, messze állnak a valóságos problémáktól. Kérdése: hogy lehet az ECO-Motive projektet bevinni a központi programba? Apolka válasza: központi törekvés az ökológiai gazdálkodás növelése, ez összhangban áll az uniós törekvésekkel is. Sok kis kezdeményezés végül összeér.

Szél Szilvi

Pszichológus bevonása a programokba fontos, mivel hiányzik az emberekből a bátorság, kezdeményezőkézség. Nem hiszik el, amit tudnak, az önértékelésük kevés. Nem mernek kockáztatni sem. Az Ökomata példát hozta fel, amikor nem merte a gyerek a kezét bedugni a „gép”-be, félt attól, hogy rossz választ ad a kérdésekre. Ez egy játék valójában és nincs tétje, mégis előfordul ilyen eset. Célként meg kell jelenjen, hogy higgyenek magukban az emberek. Korábbi telep felszámolási projektben részt vett, biztosítottak a lakóknak másik, jobb lakásokat. Azonban nehezen szakadtak el. A projekt egyik része volt a képzés, a kert rendbe tétele. De nem vettek részt a képzésben, nem voltak motiváltak. Ilona szerint bár az érintettek kezdeményezték a felszámolást, végül nem jól fogadták az eredményt, a tiszta házat, és nem vettek részt a képzésben sem. Ez valószínűleg azért történt, mert túl nagy lépcsőfok volt számukra, ahhoz képest, amiből érkeztek.

Apolka úgy reagált, hogy ebben a projektben nemcsak a cigánysággal foglalkozunk, és nem is tudunk minden problémára választ adni.

Csapó Trixi elmondta, hogy a következő fókuszcsoporthoz találkozót fél év múlva lesz.

Apolka záró mondata: célunk minél több tapasztalatot meghallgatni, és hosszú távon növelni az ökológiai gazdálkodás alá vont területek nagyságát, szeretnénk az ilyen beállítottságú polgármestereket bevonni.